

Phẩm 8: TOÀN CUNG SÂU THƯƠNG

Xa-nặc dẫn ngựa về
Tuyệt vọng tâm buồn thương
Chân bước lệt tuôn rơi
Không thể tự mở dút.
Hôm qua cùng Thái tử
Một đêm vượt đường dài
Giờ bỏ Thái tử về
Mất đi bóng mát trời
Bồi hồi tâm luyến tiếc
Tám ngày mới đến thành.
Ngựa giỏi thân mạnh mẽ
Chạy mau, tướng uy nghiêm
Quẩn quanh ngóng lại nhìn
Không thấy dạng Thái tử
Rơi lệ, thân ủ rũ
Tiều tụy, mất oai phong
Quay đầu, tiếng hí vang
Ngày đêm quên nước cỏ.
Bỏ mất Đấng cứu thế
Trở về Ca-tỳ-la
Đất nước đều trống vắng
Như vào xóm làng hoang
Mặt trời khuất Tu-di
Cả thế gian tăm tối
Ao suối không còn trong
Hoa trái không sum suê
Các trai gái trong xóm
Buồn bã mất vẻ vui.
Xa-nặc và ngựa trắng
Buồn bã lê từng bước
Người hỏi không thiết đáp
Bước chậm như người chết.
Chúng thấy Xa-nặc về
Nhưng không thấy Thái tử
Đồng cất tiếng than khóc
Như bỏ La-ma về.
Có người đến bên đường
Đến gần hỏi Xa-nặc:
“Thái tử người mến yêu
Mạng sống của cả nước
Ông lấy trộm đem đi
Bây giờ đâu mất rồi?”
Xa-nặc nén buồn thương

Trả lời mọi người rằng:
“Tôi quyến luyến đi theo
Không nỡ bỏ Thái tử
Thái tử lia bỏ tôi
Bỏ cả y phục đời
Cắt tóc, mặc pháp phục
Vào trong rừng khổ hạnh.”
Mọi người nghe xuất gia
Tâm kinh hãi khác thường
Liên vật vã khóc than
Nước mắt cứ tuôn chảy.
Mọi người cùng bảo nhau
Chúng ta phải làm sao
Tất cả đều bàn rằng
Phải cùng nhau đuổi theo.
Như người mạng sống đứt
Thân chết, thân thức lia
Thái tử là mạng ta
Ngài mất, ta đâu sống
Thành thị biến rừng núi
Rừng núi biến thành thị
Thành này mất oai đức
Như giết Tỳ-lê-đa.
Các gái, trai trong thành
Nói dối Thái tử về
Mọi người đổ ra đường
Chỉ thấy mình ngựa về
Không biết Ngài sống chết
Buồn khóc thật thê lương.
Xa-nặc bước dẫn ngựa
Sụt sùi rơi lệ về
Mất Thái tử buồn thương
Tâm càng thêm sợ sệt
Như chiến sĩ giết giặc
Dẫn giặc đến trước vua
Vào cửa lệ như mưa
Mất nhà không thấy gì
Nhìn trời mà kêu khóc
Ngựa cũng buồn, hí vang.
Các chim thú trong cung
Các bầy ngựa trong chuồng
Nghe tiếng ngựa buồn hí
Cũng kêu, hót đáp lại
Rằng ô! Thái tử về
Không thấy bèn dứt bật.

Các thể nữ hậu cung
Nghe ngựa, chim thú kêu
Tóc rối, mặt võ vàng
Thân xấu, môi miệng khô
Áo nhàu, không giặt giũ
Thân dơ bẩn không tắm
Bỏ các vật trang nghiêm
Tiêu tụy, không tươi tắn
Khắp mình không rức rỡ
Giống như ngôi sao mờ
Xiêm y nhàu hoen ố
Giống như bị cướp hại,
Thấy Xa-nặc và ngựa
Rơi lệ, hết mong về
Đều cùng nhau than khóc
Như mới mất người thân
Tâm cuồng loạn bối rối
Như bò mất đường về.
Đại Ái Cù-đàm-di
Nghe Thái tử không về
Liên ngã nhào xuống đất
Khắp mình đều thường tích
Như cơn gió mạnh thổi
Trốc gốc cây chuối vàng
Lại nghe Ngài xuất gia
Than dài thêm buồn cảm:
“Tóc mịn xoay bên phải
Mỗi chân tóc một sợi
Đen tuyền sạch bóng mượt
Thả dài chấm tận đất
Vì sao bỏ mũ trời
Cạo tóc, mặt y cỏ?
Tay thon, sư tử bước
Mắt trâu chúa dài rộng
Thân có ánh sáng vàng
Ngực vuông, tiếng Phạm âm
Tướng nhiệm mầu như thế
Mà vào rừng khổ hạnh
Thế gian sao phước mỏng
Mất đi vị Thánh này.
Chân mềm có màng mỏng
Màu hoa sen thanh tịnh
Rừng đất đá, gai chông
Làm sao mà bước đi?
Sinh trưởng trong cung sâu

*Y phục ấm, mịn màng
Tắm gội bằng nước thơm
Xoa thân bằng hương thơm
Giờ sống đời gió sương
Lạnh, nóng sao chịu nổi?
Trượng phu dòng cao quý
Học rộng, tài hơn người
Đức hạnh, được tiếng khen
Thường thí, không mong cầu
Vì sao bỗng một hôm
Khất thực để nuôi thân?
Nằm giường báu thanh tịnh
Thức giấc bằng tiếng nhạc
Vì sao lại nương thân
Chốn núi rừng cây cỏ?”
Nhớ Ngài, tâm đau buồn
Mê ngất té xuống đất
Người hầu đỡ đứng dậy
Lau nước mắt cho bà
Còn các phu nhân khác
Buồn khổ thân đã dưng
Trong tâm rất buồn thảm
Bất động như người vẽ.
Nàng Da-du-đà-la
Trách cứ Xa-nặc rằng:
“Người bạn lòng của ta
Hiện giờ chàng ở đâu?
Người ngựa cả ba đi
Giờ còn hai trở về
Tâm ta rất kinh hãi
Run sợ không yên lòng
Ngươi là kẻ bất chánh
Không phải là bạn lành
Hạng cường bạo không tốt
Nên cười, khóc làm chi?
Dẫn đi rồi về khóc
Phản ứng không tương ứng.
Vì lòng thương mến bạn
Tâm mặc làm theo dục
Nên làm cho Thái tử
Một đi không về nữa.
Giờ ngươi nên mừng vui
Làm ác rồi quả thành
Thà gần kẻ oán trí
Còn hơn gần bạn ngu*

Giả danh là bạn lành
Trong tâm thật oán kết.
Nay vương triều hùng mạnh
Một sớm bị phá hoại
Các vị phu nhân này
Ưa sầu không trang điểm
Lệ rơi, nức nhiều phen
Nước mắt hai dòng chảy.
Khi chồng ta còn đây
Nương tựa như núi Tuyết
Tâm an như mặt đất
Lo buồn gần như chết
Huống bên song cửa này
Buồn khóc mãi kêu gào
Ngày chàng còn hay mất
Khổ ấy sao chịu nổi!
Ngựa ơi mày vô nghĩa
Đoạt người tâm ta trọng
Giống như trong đêm tối
Kẻ trộm cướp châu báu.
Khi cởi người ra trận
Đao kiếm bén tên nhọn
Tất cả chịu đựng được
Giờ sao không cố chịu.
Bạc nhất của dòng họ
Đoạt tâm ta đem đi
Người súc sinh tệ ác
Gây các nghiệp bất chánh
Hôm nay người hí vang
Rung động khắp cung vua
Trước cướp người ta thương
Sao bấy giờ câm lặng.
Nếu lúc ấy người hí
Cả cung đều thức dậy
Nếu bấy giờ thức dậy
Thì đâu có khổ này.”
Xa-nặc nghe trách mắng
Nuốt nghẹn ngào khỏi cổ
Lau lệ, chấp tay thưa:
Xin cho thần giải bày
Đừng quả trách ngựa trắng
Cũng chó tức giận thần
Chúng thần đều không lỗi
Do Thiên thần làm ra.
Thần rất sợ phép vua

Do Thiên thần ép ngặt
Mau đem ngựa cho Ngài
Rồi vượt thành như bay
Nén thở, không gây động
Vó câu không chạm đất
Cửa thành tự nhiên mở
Hư không tự nhiên sáng
Đều do sức Thiên thần
Đâu phải thần gây ra.”
Da-du-đà nghe nói
Tâm nghĩ là chuyện lạ
Việc do Thiên thần làm
Chẳng phải lỗi của họ
Tâm hờn trách tan biến
Dứt nỗi khổ dần vặt
Quy xuống đất oán than:
“Đôi uyên ương chia lìa
Giờ ta mất chỗ nương
Đồng hành mà sinh ly
Ưu pháp, bỏ đồng hành
Đến nơi nào cầu pháp?
Xưa, những người cao quý
Vua Đại Khoái Kiến thấy
Họ đều đủ vợ chồng
Học đạo đến núi rừng
Nay Ngài nữ bỏ thiếp
Để cầu được pháp gì?
Sách cúng tế Phạm chí
Vợ chồng đều đồng hành
Pháp đồng hành là nhân
Cuối cùng đồng thọ báo
Sao chàng riêng xẻn pháp
Bỏ thiếp đi một mình?
Hay thấy thiếp ganh tị
Chàng tìm người không ganh?
Hay chàng khinh bạc thiếp
Nên tìm Thiên nữ đẹp?
Vì đức sắc tốt nào
Tu tập các khổ hạnh?
Bởi vì thiếp bạc mệnh
Nên vợ chồng chia ly
Vì sao La-hầu la
Không được quỳ bên gối?
Than ôi! Ngài không tốt
Dáng hiền, tâm sắt đá

Dòng họ đang hưng thịnh
Kẻ thù cũng tôn sùng
Lại con sinh còn nhỏ
Mà chàng bỏ vĩnh viễn
Thiếp cũng không lòng dạ
Chồng bỏ, vào núi rừng
Không thể tự dứt bỏ
Đó là người gỗ đá.”
Nói xong, tâm mê loạn
Hoặc khóc, hoặc nói cuồng
Hoặc chăm chú, trầm tư
Nghẹn ngào không kềm được
Sức mòn, hơi gần kiệt
Ngã quy thân lấm bụi.
Các chúng thể nữ khác
Thấy vậy tâm đau xót
Giống như đóa sen nở
Bị gió mưa đập vùi.
Vua cha mất Thái tử
Đêm ngày tâm buồn khổ
Trai giới cầu Thiên thần
Mong con chóng trở về.
Phát nguyện cúng tế xong
Vua ra cửa đền thờ
Liền nghe tiếng khóc than
Kinh sợ tâm mê loạn
Như trời nổi sấm sét
Bầy voi chạy tán loạn,
Thấy Xa-nặc và ngựa
Liền hỏi, biết xuất gia
Toàn thân ngã xuống đất
Như cờ Đế Thích ngã
Các quan điều vua dậy
Dùng đạo pháp trấn an
Hồi lâu mới tỉnh táo.
Vua bảo ngựa trắng rằng:
“Thường cỡi người đánh giặc
Ta nghĩ người có công
Nay ta căm ghét người
Còn hơn lúc thương người.
Con công đức ta thương
Người lại chớ nó đi
Vào bỏ trong núi rừng
Rồi trở về mình không
Người mau chớ ta đi

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Bằng không, đi chớ về,
Không làm hai việc này
Chắc ta sẽ chết mất
Không còn cách nào trị
Chỉ đợi con là thuốc.
Như Phạm chí San-xà
Vì con chết, tự sát
Ta mất con hành pháp
Tự sát khiến không thân.
Đấng tạo sinh Ma-nâu
Cũng vì con ưu sầu
Huống chi ta người thường
Mất con mà an được.
Ngày xưa, vua A-xà
Thương con, dạo núi rừng
Bị cảm nên qua đời
Liên được sinh cõi trời
Nay ta không chết được
Đêm dài chịu khổ đau
Cả cung nhớ con ta
Khát khao như quỷ đói.
Như người khát tìm nước
Muốn uống mà bị giết
Chịu khát mà chết đi.
Sẽ đọa vào ngạ quỷ
Giờ ta rất khát khao
Được nước con lại mất.
Ta chưa chết thì người
Mau nói chỗ con ta
Đừng để ta chết khát
Đọa vào loài ngạ quỷ.
Ta vốn chí lực mạnh
Khó động như mặt đất
Mất con tâm mê loạn
Như vua Thập Xa xưa.”
Vua là người học rộng
Các quan trí thông đạt
Hai vị khuyên can vua
Từ từ tâu vua rằng:
“Xin ngài hãy khuấy khuấy
Chớ để tổn mình rỗng
Thuở xưa, các vị vua
Bỏ nước như ném hoa
Nay Thái tử học đạo
Đâu đáng khổ, lo buồn.

*Xin nhớ lời A-tư
Lý số tự như thế
Chuyển luân có vui trời
Thần nhiên không bi lụy
Đâu phải vua thế giới
Đời được tâm vàng ngọc
Nay khiến cho chúng thần
Sẽ tìm đến chỗ Ngài.”
Dùng mọi cách can ngăn
Nói lên lòng chí thành
Mong hàng phục chí ngài
An ủi nỗi buồn vua.
Vua vui mừng liền đáp:
“Mong các khanh mau đi
Như chim Xá-quân-đà
Vì con không kể thân
Giờ ta nhớ Thái tử
Dạ luyến thương cũng thế.”
Hai vị vâng vương lệnh
Vua và các quyến thuộc
Tâm mát mẻ đôi phần
Sức lực dần hồi phục.*

M